

Kindlustustegevuse seaduse ja võlaõigusseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu eesmärk on luua õigusraamistik tulundusühistu vormis tegutseva kindlustusandja (edaspidi *kindlustusühistu*) asutamiseks ja ühistuna tegutsemiseks. Kehtiva KindlITS kohaselt tohib kindlustusandja asutada vaid aktsiaseltsi või Euroopa äriühinguna.

Kindlustustegevust reguleerib EL tasandil Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2009/138/EÜ, kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta (Solventsus II)¹ (edaspidi *Solventsus II direktiiv*), mis ei sea piiranguid, millises vormis võib kindlustusandja asutada. Seega võib kindlustusandja asutada ka ühistuna ning uue regulatsiooni rakendumisel kohalduvad talle kõik Solventsus II direktiivist tulenevad tegevusloa, usaldatavus-, juhtimis-, järelevalve- ja läbipaistvusnõuded.

Eelnõuga:

- luuakse uus kindlustusettevõtlusvorm ehk lubatakse tulundusühistutel tegutseda kindlustusandjatena (kindlustusühistu);
- tagatakse, et kindlustusühistu on maksejõuline, omades piisavas suuruses ja kvaliteediga kapitali ning juhtides oma riske adekvaatselt;
- tagatakse, et kindlustusühistu juhtimissüsteem on aluseks ühistu usaldusväärsele toimimisele;
- tagatakse, et kindlustusühistu tegevus on läbipaistev;
- ei piirata ühistu liikmesusega seonduvat, sh kindlustusvõtjaks ja liikmeks olemist.

Eelnõuga tehtavad muudatused jõustuvad tavakorras.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on välja töötanud Rahandusministeeriumi kindlustuspoliitika osakonna peaspetsilist Kristiina Kubja (611 3658, Kristiina.Kubja@fin.ee), osakonna juhataja Siiri Tõniste (611 3487, Siiri.Toniste@fin.ee), juristid Linda Lelumees (611 3550, Linda.Lelumees@fin.ee) ja Andres Lehtmets (Andres.Lehtmets@fin.ee).

Eelnõu väljatöötamisel toimusid konsultatsioonid Finantsinspektsiooni, Eesti Kindlustusseltside Liidu ja ekspertidega erinevatest huvirühmadest.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/138/EÜ kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta (Solventsus II) (EÜT L 335, 17.12.2009, lk 1–155);

Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Rahandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Marge Kaskpeit (611 3611, marge.kaskpeit@fin.ee) ja keelelise ekspertiisi õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (6113638, Sirje.Lilover@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga. Rahandusministeeriumi valitsemisala strateegiline arengukava 2017–2020. a sätestas uue algatusena vastastikuste kindlustusandjate perspektiivikuse ja nende tegevuse võimaliku regulatsiooni analüüsi ja mõju hindamise.

Eelnõu on seotud Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) õiguse rakendamisega. Eelnõuga tagatakse, et tulundusühistu tohib tegutseda kindlustusandjana, mistõttu kohalduvad talle muu hulgas *EL* direktiivid, mis käsitlevad kindlustusandjaid ja nende tegevust².

Eelnõuga muudetakse:

- kindlustustegevuse seadust (edaspidi *KindlTS*) redaktsioonis RT I, 22.03.2018, 1;
- võlaõigusseadust (edaspidi *VÕS*) redaktsioonis RT I, 22.03.2018, 4.

Eelnõu vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus.

2. Seaduse eesmärk ja sihtrühm

Seaduse eesmärk on lubada tulundusühistel tegutseda kindlustusandjate ehk kindlustusühistutena ning tagada, et kindlustusühistu on jätkusuutlik, hästi juhitud ja tema tegevus on läbipaistev.

2.1. Uue regulatsiooni ja eelnõu algatamise vajalikkus

KindlTS ei reguleeri tulundusühistu vormis tegutseva kindlustusandja asutamist ega tegutsemist. Vastastikusel põhimõttel tegutsevate kindlustusandjate seadustamise vastu ei ole Eestis varasemalt huvi üles näidatud, samuti ei ole seni olnud selleks poliitilist initsiatiivi. KindlTS riigikogu menetluse raames 2015. aastal tegid aga Keskerakonna ja Vabaerakonna fraktsioonid ettepaneku seadustada Eestis kindlustusandja asutamine kindlustusühistuna (varasemates dokumentides on kasutatud rohkem terminit „vastastikune kindlustusandja“). Lisaks kajastus vastastikuste kindlustusandjate väljatöötamiskavatsuse (edaspidi *VTK*) tagasisidest praktiline huvi ühistulises vormis kindlustusandja asutamiseks. Uue regulatsiooni ja eelnõu algatamise vajalikkust on pikemalt analüüsitud seletuskirja punktis 2.2, milles on antud ülevaade *VTK* tagasisidest ja regulatsiooni väljatöötamise valikukohtadest.

---

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/138/EÜ kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta (Solventsus II) (EÜT L 335, 17.12.2009, lk 1–155);

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/97, mis käsitleb kindlustustoodete turustamist (uuesti sõnastatud) (ELT L 26, 02.02.2016, lk 19–59);

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/89/EL, millega muudetakse direktiive 98/78/EÜ, 2002/87/EÜ, 2006/48/EÜ ja 2009/138/EÜ seoses finantskonglomeraati kuuluvate finantsüksuste täiendava järelevalvega (ELT L 326, 08.12.2011, lk 113–141);

Uue regulatsiooni vajalikkuse analüüsimise lähtekohana on alljärgnevalt kirjeldatud vastastikuse ühingu põhitunnuseid:

- vastastikused ühingud on eraõiguslikud juriidilised isikud, tuginedes eraõiguse normidele.
- vastastikused ühingud on vabatahtlikkuse alusel tegutsevad füüsiliste või juriidiliste isikute grupid. Liikmed on ka omanikud, kaasates ühingusse vahendeid.
- vastastikused ühingud tegutsevad solidaarsuse printsiibil, osaledes ühtlasi ka ühingu juhtimises. Solidaarsus väljendub muu hulgas selles, et kõigil on põhikirjas kokkulepitud tingimustel võimalik vastastikuse seltsi liikmeks astuda, samuti liikmelisus lõpetada.
- vastastikuste ühingute puhul on iseloomulike tunnustena välja toodud demokraatlik juhtimine (igal liikmel on üks hääl).
- vastastikele ühingutele on iseloomulik kasumi kasutamine oma liikmete huvides, mis võib väljenduda nii tulevastes väiksemates kindlustusmaksetes, otsestes väljamaksetes või teenuse kvaliteedi parandamises oma liikmete heaks, samuti omavahendite suurendamises või kasutamises ühiskonna/kogukonna heaks üldiselt.³

Euroopa vastastikuste kindlustusandjate ja kindlustusühistute organisatsioon⁴ defineerib vastastikust kindlustusandjat kui kindlustusandjat, mida kontrollitakse ja omatakse tema liikmete (kindlustusvõtjate) poolt ning mis lähtub liikmetevahelisest solidaarsusest ja kindlustusandja jätkusuutlikkusest.

Ühistulised kindlustusandjad on võrreldes aktsiaseltsidega tihti väiksemad, piiritletud tegevusraadiusega ning fokuseeritud teatavatele kindlustusliikidele. Samas ei ole see alati reegel. Ühistulise kindlustusandja puhul on eeliseks see, et puudub huvide konflikt omanike ja kindlustusvõtjate vahel, kuna üldjuhul on nad ühes isikus. Samas aktsiaseltside puhul on paremad võimalused juhtkonna kontrollimiseks ning soovitud suunas juhatamiseks.

Üheks erisuseks ühistuliste kindlustusandjate ja aktsiaseltsina tegutsevate kindlustusandjate vahel on kapitali kaasamise viis. Aktsiaseltsid üldiselt kaasavad kapitali oma investoritelt ning seejärel alustavad kindlustuslepingute müüki. Ühistud aga kaasavad kapitali läbi liikmete ja kindlustusvõtjate. Samas aktsiaseltsid sõltuvad suuresti välisest kapitalist. See võib saada probleemiks kriisiaegadel, kui investorid vähendavad oma investeeringuid või kui investeeringute väärtus langeb. Sellisel juhul võivad tegelikud kindlustusmaksed, mis klientidelt saadakse, olla ebapiisavad riskide katmiseks. Samas vastastikuste kindlustusandjate puhul seda probleemi ei esine tänu sidemetele kapitali ja kindlustuslepingute vahel, mis muudab vastastikused kindlustusandjad potentsiaalselt turvalisemaks ja jätkusuutlikumaks just kriisiaegadel.⁵

---

³ „Study on the current situation and prospects of mutuals in Europe . Final report“ Broek, S et al. Brüssel, 2012, lk 30.

⁴ inglise k *Association of Mutual Insurers and Insurance Cooperatives in Europe*

⁵ „The role of mutual societies in the 21st century.“ Grijpstra, D et al Brüssel, 2011, lk 62. Vt ka Laux, Christian, Alexander Muermann, Financing risk transfer under governance problems: Mutual versus stock insurers, in: Journal of Financial Intermediation 19 (2010) 333–354, 2010.

Mis puudutab aga ühistute piiratud võimalusi seoses kapitali kaasamisega finantsturgudel võrreldes aktsiaseltsidega, siis see sunnib ühistuid leidma muid võimalusi kapitali kaasamiseks, kui nad seda vajavad. Näiteks on võimalik seda teha, laiendades olemasolevat kliendibaasi ja turuosa. Samuti on võimalus kulusid kokku tõmmata või kaasata kapitali näiteks ka allutatud laenu näol.

Reitinguagentuuri Moody's uuringust selgub, et võrreldes aktsiaseltsidega näitasid vastastikused kindlustusandjad elukindlustuse valdkonnas kriisi ajal paremat kredidivõimet.⁶

Uuringus on välja toodud järgmised asjaolud, mis väidetavalt tagavad ühistu parema jätkusuutlikkuse:

- kindlustusühistel on parem kapitaliseeritus. Enamik kindlustusühistuid omavad parema kvaliteediga kapitali, et hakkama saada ootamatute kriisidega (nende kapitalistruktuuris on vähem võlgu);
- nende ärifookus ja pakutavad tooted on vähem riskantsed;
- nad on vähem sõltuvuses meediakajastusest, mis võib aktsiaseltside puhul finantskriisi ajal mõjutada nende äripositsiooni ning majanduslikku tugevust;
- neil on piiratud juurdepääs kapitaliturgudele, mistõttu on nad ka kapitaliturgudest vähem sõltuvad;
- nende omanikud ja kindlustusvõtjad on tihedamalt seotud ning neil on tulevikuvision ka pikemas perspektiivis.

2.2. Väljatöötamiskavatsus ja valikukohad

Vastastikuste kindlustusandjate seaduseelnõu väljatöötamise kavatsus⁷ esitati huvirühmadele kommenteerimiseks 05.04.2017.a.

VTK-s tõstatati küsimus, kas tulundusühistu vormis kindlustusandja asutamise keelamise näol võib olla tegemist ebaproportsionaalse ettevõtlusvabaduse riivega või on selline piirang siiski põhjendatud ja vajalik. VTK-s jõuti järeldusele, et selline piirang on pigem põhjendamatu ja see seisukoht leidis VTK kooskõlastamisel toetust ka mitmete huvirühmade ja asutuste poolt. Lisaks viidati ka praktilisele huvile asutada ühistu vormis tegutsev kindlustusandja.

Rahandusministeeriumile esitasid VTK kohta tagasiside Finantsinspeksioon, Justiitsministeerium, Akadeemiline Ühistegevuse Selts, Eesti Advokatuur, Eesti Hoiu-laenuühistute Liit, Eesti Ühistegeline Liit, Eesti Kindlustusseltside Liit, Eesti Kaubandus Tööstuskoda, Maaülikool, Tulundusühistu Tuleva, Riigikohus, Eesti Pank, Siseministeerium (märkis, et ei oma puutumust) ja Eesti Kindlustusmaaklerite Liit.

---

⁶ „The role of mutual societies in the 21st century.“ Grijpstra, D *et al* Brüssel, 2011, lk 63. Viidates Cited from: Moody's insurance, Revenge of the Mutuals Policyholder-Owned U.S. Life Insurers Benefit in Harsh Environment Summary Opinion, 2009.

⁷ <https://eelnou.d.valitsus.ee/main/mount/docList/9bb23e39-63af-4273-9ab8-456005f663e2>

2.2.1. Kindlustusühistute asutamise lubamine

VTK-s tõstatatud küsimused:

- kas teie hinnangul on Eestis praktiline vajadus vastastikuste kindlustusseltside regulatsiooni järele?
- kas oleksite teoreetiliselt huvitatud sellises vormis tegutsemisest?
- milliseid positiivseid ja negatiivseid külgi te vastastikuste kindlustusseltside tegevusega seonduvalt näete?
- kas oskate nimetada põhjuseid, miks Eestis mitte lubada tegutseda vastastikustel kindlustusseltsidel, sh kas teie hinnangul on tegemist liigse ettevõtlusvabaduse piiramisega või on see pigem põhjendatud ja vajalik?
- milliste riskide vastu vastastikused kindlustusseltsid teie hinnangul Eestis eelduslikult kaitset võiksid pakkuda?

VTK tagasisidest selgus, et kuigi Eesti kindlustussektor on ka täna hästi toimiv ning enamlevinud kindlustusteenused on Eesti klientidele kättesaadavad, võib siiski esineda ka praktiline vajadus sellise ühinguvormi jaoks, mis aitab ettevõtluskeskkonda parandada ja mitmekesistada ning ettevõtjatele ja tarbijatele uusi võimalusi luua, elavdada mõne äriiini puhul konkurentsi või tekitada täiesti uue äriiini, mida praegune traditsiooniline tegevus ei kata. Võimalikest tegevusliikidest mainiti tagasisides ära näiteks põllumajanduskindlustus, ravikindlustus ja liikluskindlustus. Samuti väljendati võimalikku praktilist huvi kindlustusühistu kaudu elukindlustusteenuse pakkumiseks.

Positiivse asjaoluna toodi välja ka seda, et kindlustusühistu teenitav kasum jääks Eestisse, kuivõrd suur osa liikmetest oleksid ilmselt Eesti kodanikud. Ühistu liikmed on ise nii otsustajad kui ka vastutajad. Samuti loob see liikmetele investeerimisvõimalusi ning annab võimaluse saada osa vastastikuse kindlustusseltsi kasumist.

Negatiivsena võib näha riske, mis tulenevad olukorrast, kus kahjusid läheb suureks. Kui aktsiaseltsist kindlustusandja puhul on võimalik kapitali kaasata omanikult/investorilt, siis eelduslikult korjab ühistuline kindlustusandja lisakapitali kas oma liikmetelt või tehes muudatusi olemasolevas tootes. Sellest lähtuvalt võib toode muutuda klientidele väga keerukaks või olemuslikult hoopis muutuda.

Kõige selle juures tuleb ühistulise kindlustusandja jaoks regulatsiooni luues arvestada, et lihtsustatud tegutsemisreeglid ei tohi ühistutele anda teiste kindlustusandjate ees põhjendamatu eeliseid, mis tooks kaasa konkurentsi kahjustamise kindlustusturul.

2.2.2. Ühistu asutamine ja liikmesus

VTK-s tõstatatud küsimused:

- kas seadusega peaks olema reguleeritud, kui palju on ühistu asutamiseks liikmeid vaja?
- kas liikmeks astujatele on sätestatud piirangud?
- kui palju peaks sellisesse ühistusse hinnanguliselt liikmeid kuuluma, et ühistu oleks jätkusuutlik täitmaks muu hulgas Solventsus II nõudeid.

- kas ühistu töötaja peab olema liige?
- kas liikmesust saab üle anda?
- kui kõik poliisiomanikud peavad olema liikmed, kas kindlustatud vara üleandmisel antakse ka liikmesus üle või tuleb kindlustusleping lõpetada?

VTK tagasiside üldine seisukoht oli, et ühistu liikmesusega seotud regulatiivseid piiranguid ei ole asjakohane ette näha.

Samuti jõuti eelnõu väljatöötamisel järeldusele, et kuna kindlustusühistu kapitalivajadus oleneb tema riskiprofiilist ning teadmata, milliseid ärimudeleid soovitakse rakendada, on mõnevõrra keeruline hinnata, kui palju liikmeid peaks ühistusse selle asutamisel minimaalselt kuuluma, et ühistul oleks piisav algkapital ning milline peaks olema liikmete koguarv, et ta oleks jätkusuutlik täitma muuhulgas Solventsus II nõudeid. Esile pole kerkinud ka ühtegi tugevat argumenti piirata asutajate vormi (füüsiline vs juriidiline isik). Seega otsustati mitte reguleerida liikmete arvu ja seda, kas asutaja liige peab olema füüsiline või juriidiline isik. Seega kohaldub tulundusühistu seaduse (edaspidi *TÜS*) § 4 lg 1, mille kohaselt peab asutajaid olema vähemalt kaks ja nad võivad olla nii füüsilised kui juriidilised isikud. Lisaks ütleb TÜS § 11 lõige 1, et ühistu liikmeks võib astuda füüsiline isik või juriidiline isik. Lõike 3 esimese lause kohaselt võib põhikirjaga ette näha tingimusi, millele liikmed peavad vastama ning § 14 lõike 1 kohaselt võib liikmeks vastuvõtmisest keelduda mõjuvatel põhjustel, milleks on näiteks ka asjaolu, et isik ei vasta ühistu põhikirjaga sätestatud nõuetele. Seega on ühistul sisuliselt vaba voli ise põhikirjaga ette näha, kes saavad liikmeks astuda.

Lisaks otsustati regulatiivselt mitte piirata, kas ühistu liige peab kindlasti olema ka kindlustusvõtja või kas kindlustusvõtja peab olema ühistu liige. Kuna kindlustusühistule kohalduvad täies ulatuses Solventsus II nõuded, saab ta kasutada ka Solventsus II nõuete täitmisega kaasnevaid õigusi ehk pakkuda kindlustust ka mitte-liikmetele. Ka ajalooliselt on see olnud varem lubatud⁸.

Kindlustusühistu saab põhikirjaga kehtestada liikmesuse ja kindlustuslepingu sõlmimisega seotud tingimused ning ka selle, kuidas käsitleda osamakse, liitumistasusid, liikmemakseid ja kindlustusmakseid ning seda, mis saab liikmesusest kindlustuslepingu lõppemisel või mis saab kindlustuslepingust liikmesuse lõppemisel. Kindlustusühistu liikmeks saamine eeldab samas selget isiku tahte väljendust ning ainult kindlustuslepingu sõlmimist selleks pidada ei saa. Kuna TÜS § 13 kehtestab reeglid liikmeks vastuvõtmise otsuse osas, siis ei saa ka seetõttu nõ automaatset liikmeks saamist ühistu ette näha.

Kliendikaitse seisukohast on oluline, et klient teeb vahet, kas ta sõlmib kindlustuslepingu, teeb liikmeks astumise avalduse või soovib mõlemat. Ka liikmesuse üleandmise piiramine ei oleks asjakohane, kuna vastavad piirangud ja tingimused saab ühistu ette näha põhikirjas.

---

⁸ Vt VTK punkti 1.3. Vastastikuste kindlustusseltside ajalugu maailmas ja Eestis.

Täiendavalt analüüsitud valikukohad:

- kas kindlustusühistu osakapitali suurus tuleks viia vastavusse aktsiaseltsist kindlustusandja aktsiakapitali miinimumiga?
- kas kohaldada kindlustusühistule TÜS sätteid seoses liikmete täieliku isikliku vastutuse, lisavastutuse ja lisamaksetega?

Eelnõu väljatöötamise aruteludel jõuti järeldusele, et kindlustusühistu osakapitali miinimumsuurus tuleks viia vastavusse aktsiaseltsist kindlustusandja aktsiakapitali suurusega. TÜS § 1 lõike 3 kohaselt on tulundusühistu osakapitali miinimum 2500 eurot, aktsiaseltsist kindlustusandja puhul on see aga 2 või 3 miljonit eurot (sõltub kindlustusandja tegevusest). Isegi, kui osakapitali suurust mitte muuta, siis kindlustusandjana tegutsemise loa taotlemisel peab ühistul olema igal juhul kinnitus omavahendite ja põhiomavahendite olemasolu kohta, et täita kapitalinõudeid, mille miinimum on suurem, kui 2 või 3 miljonit eurot.

TÜS kohaselt vastutab ühistu oma kohustuste eest oma varaga. Ühistu liige ei vastuta isiklikult ühistu kohustuste eest. Põhikirjaga võib ette näha, et liikmed vastutavad ühistu kohustuste eest solidaarselt kogu oma varaga (täielik isiklik vastutus) või põhikirjaga kindlaksmääratud ulatuses (lisavastutus). Liikme täielik isiklik vastutus ja lisavastutus ning lisamaksed on reguleeritud TÜS §-des 34–37. Lisaks on sätestatud §-s 91, et kui ühistu varast ei piisa võlausaldajate nõuete rahuldamiseks ja põhikirjaga on ette nähtud ühistu liikmete täielik isiklik vastutus või lisavastutus, vastutavad ühistu liikmed ühistu kohustuste eest vastavalt oma osamaksu suurusele, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud teisiti. Eelnõu kohaselt ei saa ka põhikirjaga täielikku isiklikku vastutust ja lisavastutust ühistu liikmele ette näha, kuid põhikirjaga võib ette näha, et ühistu liikmed peavad, juhul kui ühistu netovara on vähem kui pool osakapitalist, tasuma lississemaksed.

2.2.3. Kindlustusühistule kohalduvad kapitali-, juhtimis-, järelevalve- ja läbipaistvusnõuded

VTK-s oli välja toodud, et kui tulundusühistu soovib tegutseda kindlustusandjana, kohalduvad talle lisaks tulundusühistuseadusele Solventsus II direktiivist tulenevad tegevusloa, usaldatavus-, juhtimis-, järelevalve- ja läbipaistvusnõuded. Üksikute eranditega olid VTK kohta tagasiside esitanud sellega nõus, rõhutades, et kindlustusühistutele peavad kohalduma sarnased tingimused ja nõuded nagu praegu kehtivad nõuded aktsiaseltsist ja Euroopa äriühingust kindlustusandjatele.

Seega lähtub kindlustusühistu oma tegevuses Solventsus II nõuetest, mis põhinevad kolmel sambal:

- esimene samm kehtestab riskipõhised kapitalinõuded;
- teise samba eesmärk on tagada adekvaatne juhtimissüsteem (sh riskide juhtimine ja enda riskidest lähtuvalt kapitalinõude leidmine);
- kolmanda sambaga tagatakse, et nii finantsjärelevalve kui ka avalikkus saaks kindlustusandja tegevuse kohta kogu vajaliku teabe (avalikustamine ja aruandlus).

Käesoleva seletuskirja lisas on esitatud lühiülevaade kindlustusühistutele kohalduvatest Solvensus II ja kindlustuse turustamise nõuetest.

2.2.4. Ühinemine

VTK-s tõstatatud küsimused:

- kas lubatud on ainult vastastikuste kindlustusseltside omavaheline ühinemine?
- kas vastastikuste kindlustusseltside ühinemine aktsiaseltsi või Euroopa äriühinguga ja vastupidi on lubatud? Kas siin oleks vaja erandit?
- kas piiriülene ühinemine on lubatud?

KindlITS § 140 lõike 1 kohaselt toimub kindlustusandja ühinemine äriseadustikus (edaspidi *ÄS*) sätestatud korras, arvestades KindlITS vastavas peatükis sätestatud erisusi. *ÄS* § 391 kohaselt võib äriühing (ühendatav ühing) ühineda teise äriühinguga (ühendav ühing), kuid *ÄS* § 428 sätestab, et tulundusühistu võib ühineda ainult tulundusühistuga. Sealjuures ei ole *ÄS*-is sätestatud, et eriseadusega saaks ette näha erisuse. Seega on ka eelnõus võetud lähenemine, et kohaldub *ÄS* § 428 ning kindlustusühistu võib ühineda vaid teise kindlustusühistuga. Samuti ei või aktsiaseltsist ja Euroopa äriühingust kindlustusandja ühineda kindlustusühistuga.

2.2.5. Ümberkujundamine

VTK-s tõstatatud küsimused:

- kas kindlustusühistute ümberkujundamine aktsiaseltsiks või Euroopa äriühinguks on lubatud (demutaliseerumine)?
- kas aktsiaseltsi või Euroopa äriühingu ümberkujundamine kindlustusühistuks on lubatud?

ÄS § 478 lõige 1 sätestab, et tulundusühistu ümberkujundamine, samuti tulundusühistuks ümberkujundamine ei ole lubatud. Ka eelnõus on võetud lähenemine, et ümberkujundamisele kohaldub *ÄS*. Sisuliselt sama eesmärk on võimalik saavutada näiteks läbi ühistu likvideerimise ja kindlustusportfelli üleandmisega aktsiaseltsi vormis asutatud uuele kindlustusandjale.

2.2.6. Jagunemine

VTK-s tõstatatud küsimus – kas vastastikuste kindlustusandjate jagunemine on lubatud?

Kuivõrd KindlITS § 139 kohaselt on kindlustusandjate jagunemine keelatud, on ka tulundusühistu vormis tegutsevate kindlustusandjate jagunemine keelatud. Kindlustusvaldkonnas asendab jagunemist kindlustusportfelli üleandmise institutsioon. Kindlustusportfelli üleandmine võimaldab kindlustusandjal vajadusel korraldada oma tegevust ümber kas vastavalt loobudes osast oma kindlustustegevusest (olles portfelli üleandja) või laiendades oma tegevust (olles portfelli vastuvõtja).

2.2.7. Muud VTK-s mittetõstatatud kindlustusühistu valikukohad

Kindlustusportfelli üleandmine ja vastuvõtmine:

- kas kindlustusühistu saab oma kindlustuslepingute portfelli üle anda aktsiaseltsist kindlustusandjale ja vastupidi.
- mis saab ühistu liikmesusest kindlustusportfelli üleandmisel või vastuvõtmisel?

Eelnõu väljatöötamisel jõuti järeldusele, et kindlustusühistule kohalduvad KindITS kindlustusportfelli üleandmise sätted ning kindlustusühistu saab oma portfelli anda üle aktsiaseltsist ja Euroopa äriühingust kindlustusandjale. Igal juhul peaks see olema põhikirjas ette nähtud, mis saab liikmesusest kindlustusportfelli üleandmisel, ka siis kui kindlustusvõtjad peavad olema liikmed ja/või liikmed peavad olema kindlustusvõtjad. Siiski tuleks ette näha erisus portfelli vastuvõtmisel. Nimelt ei saa portfelli vastuvõtja olla kindlustusühistu, kelle põhikirja kohaselt peavad kõik selle liikmed olema kindlustusvõtjad, kuna ei saa eeldada/kohustada, et kõikidest kindlustusportfelli kuuluvatest kindlustuslepingute kindlustusvõtjatest saavad vastuvõtva ühistu liikmed (liikmeks saamise tahteavaldus peab tulema isikult endalt). Isegi, kui anda kindlustusvõtjale võimalus kindlustusleping üles öelda (kui ta ei soovi ühistu liikmeks hakata), peab vastuvõtvale ühistule jääma võimalus oma liikmeid ise valida ehk siis kindlustusportfelliga koos nõ automaatselt liikmeks saamine ei ole käesolevas kontekstis kohane.

Koos kindlustusportfelliga liikmesust üle anda ei saa. Kui kindlustusühistu annab kindlustusportfelli üle teisele kindlustusühistule, siis liikmesus portfelli vastuvõttas kindlustusühistus eeldab liikmeks soovija sellekohast tahteavaldust.

2.2.8. Erandi alusel tegutsev kindlustusandja

VTK-s tõstatatud küsimused:

- kas nõustute, et regulatsiooni väljatöötamise lähtekohaks peaks olema tänane siseriiklik valik, et ka direktiivi artikkel 4 nõuetele vastavatele kindlustusandjatele kohaldatakse Solventsus II direktiivi nõudeid?
- kui ei, siis palun põhjendage oma seisukohta, sh tooge välja, milliseid erisusi te artikkel 4 alusel põhjendatuks peate ning millist mõju ja riske te sellistel eranditel näete?

VTK-s tõstatatud küsimustele vastanute seas oli neid, kes arvasid, et Solventsus II nõuete vajalikkus vastastikuste kindlustusandjate juures tundub olevat ülearune ja ülepingutatud ning riiklikult tuleks kehtestada võimalikult vähe piiranguid, kui ka neid, kelle hinnangul peaks vastastikused kindlustusandjad olema lubatud ainult juhul, kui neile kohalduvad Solventsus II nõuded. Seoses erandi alla kuulumisega leiti näiteks, et kavandatud regulatsioonis ei tuleks kohaldada Solventsus II kapitalinõudeid, eeldusel, et ettevõtja jääb Solventsus II erandi alla. Nimelt rakendavad ka paljud teised liikmeriigid erandit mikrokindlustusandjate suhtes. Vähem regulatiivseid nõudeid ja lihtsam ärimudel võimaldab toetada innovatsiooni, soodustada konkurentsi ning seeläbi pakkuda kindlustusvõtjatele paremat teenust.

Kuna laekunud tagasisisest ei tulnud konkreetselt välja, kas mikrokindlustusandjate suhtes Solventsus II direktiivi artikli 4 erandit pigem rakendada või mitte, analüüsis Rahandusministeerium täiendavalt erandi rakendamise valikuvariante, milleks olid:

- Solventsus II nõuded kohalduvad kõikidele kindlustusandjatele, sh kindlustusühistutele, olenemata nende suurusest;
- Solventsus II nõuded kohalduvad koos eranditega (nö. leevendustega) väikestele kindlustusühistutele ning ka aktsiaseltsist või Euroopa äriühingust kindlustusandjale.

Leiti, et valikuvariandi, mille kohaselt Solventsus II nõuded kohalduvad kõikidele kindlustusandjatele, tugevused on:

- õigusselgus, sest kõigile kindlustusandjatele, sõltumata nende tegevusvormist või suurusest, kohaldatakse ühtseid reegleid;
- konkurents – võrdsed tingimused ja nõuded kõikidel kindlustusandjatel;
- Euroopa pass, sest Solventsus II nõuete täitmine avab kõikidele Eestis asutatud kindlustusandjatele EL kindlustusturu;
- ei ole vaja luua eriregulatsiooni;
- kindlustuse klientidele on tagatud samal tasemel kaitse.

Nõrkustena nähti regulatsiooni koormavust, mis võib pärssida uute kindlustuse pakkujate turule lisandumist. Hetkel ükski Eesti kindlustusandja erandi alla kuulumise tingimustele ei vastaks. Ühe olulise tingimusena on näiteks asjaolu, et kindlustusandja ei tohi tegeleda vastutuskindlustusega ning see tingimus välistab juba paljud kahjukindlustusandjad erandi alla kuulumisest.

Valikuvariandi – Solventsus II nõuded kohalduvad koos erandiga väikestele kindlustusandjatele – plussiks ja ühtlasi miinuseks on lõdvematest reeglitest tulenev väikeste eelis erandi alla mitte kuuluvate ees. Tugevuseks võibki pidada seda, et uutel turuosalistel on lihtsam tegevust alustada, enne kui tegevusmahud piisavalt suureks lähevad ja Solventsus II rakendub täies ulatuses. Miinuseks on kindlasti aga see, et erandi alla kuuluval kindlustusandjal ei ole õigust tegutseda EL-i ühisturul (puudub nn ELi pass).

Rahandusministeerium analüüsis ka temavaldkondade kaupa, kus saaks regulatsioonis väikesetele kindlustusandjatele leevendusi teha ja palus sellekohast sisendit ka Eesti Kindlustusseltside Liidult ja Finantsinspeksioonilt. Lisaks kaardistati teemad, kus on juba täna tulenevalt Solventsus II proportsionaalsuse põhimõttest lihtsustused väikestele kindlustusandjatele ette nähtud (vt seletuskirja lisa).

Kuna analüüsi käigus tuvastati, et võimalused väikestele kindlustusandjatele Solventsus II leevendusi teha on suhteliselt piiratud ega leidnud huvigruppide poolt piisavat vastukaja, otsustati käesoleva eelnõu raames eriregulatsiooni erandi alusel tegutsevatele kindlustusandjatele mitte luua. Samas leiti, et juhul, kui erandi kohaldamine leiab tulevikus toetust, ollakse valmis vastava analüüsi ja eriregulatsiooni loomisega jätkama.

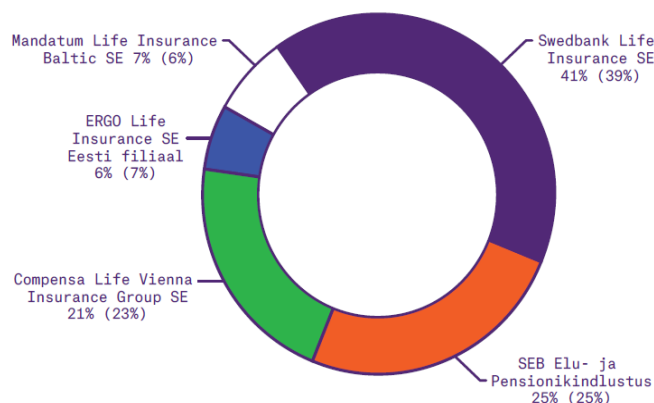
2.3. Sihtrühm ja ülevaade kindlustusturust ning turuosalistest

Kuna täna Eestis kindlustusühistuid asutada ei ole võimalik, siis on ka sihtgrupi määratlemine mõnevõrra keeruline. Kõige laiemalt võib sihtgrupiks lugeda kõiki isikuid, kes soovivad tulevikus ühistulises vormis kindlustustegevusega tegelema hakata (potentsiaalsed tulevased turuosalistes), samuti võimalikke kliente, kes selle teenuse vastu huvi tunnevad.

Allolevas osas on ülevaade Eesti kindlustusturust, kuhu potentsiaalne kindlustusühistu siseneks. Ülevaates on kasutatud Finantsinspeksiooni publikatsiooni „Eesti finantsteenuste turg 31. detsembri 2017 seisuga⁹“ andmeid ja jooniseid.

- Elukindlustus

2017. aastal kogusid elukindlustusandjad Eestis kindlustusmakseid 91 miljoni euro väärtuses. Aasta tagasi koguti makseid 86 miljoni euro ulatuses ehk aasta võrdluses on kindlustusmaksete maht kasvanud 6,5%. Kindlustusmaksete põhjal laekus 2017. aastal kolmele suurimale elukindlustusseltsile – Swedbank Life Insurance SE, SEB Elu- ja Pensionikindlustus ning Compensa Life Vienna Insurance Group SE – 87% kindlustusmaksetest (aasta varem samuti 87%). Enim kasvas Swedbank Life Insurance SE kogutud kindlustusmaksete maht, mille tulemusena suurenes tema turuosa 39%-lt 41%-ni. Kindlustusmaksete maht kasvas investeerimisriskiga elukindlustuse maksete toel. SEB Elu- ja Pensionikindlustuse turuosa jäi 25% juurde. Compensa Life Vienna Insurance Group SE turuosa aga vähenes 23%-lt 21%-ni. Seega on elukindlustusturg erinevalt kahjukindlustusturust väga kontsentreeritud ja täiendavad pakkujad oleksid kindlasti teretulnud.

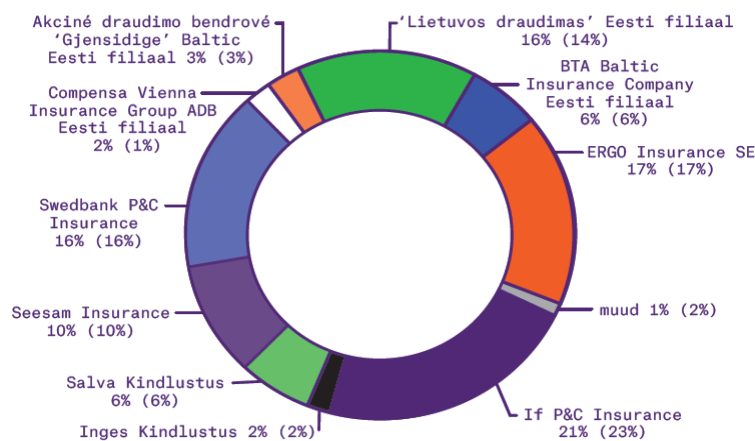
Joonis 1. Elukindlustusandjate turu jaotus 2017. aastal laekunud kindlustusmaksete järgi (sulgudes 2016. aastal). *Allikas: Finantsinspeksioon.*

- Kahjukindlustus

⁹ https://www.fi.ee/public/Eesti_finantsteenuste_turg_31._detsembri_2017_seisuga.pdf

2017. aastal laekus Eestis tegutsevatele kahjukindlustusandjate ja välismaiste kahjukindlustusandjate filiaalidele kindlustusmakseid kokku 336 miljonit eurot (aasta varem 302 miljonit eurot). Välismaiste kindlustusandjate Eesti filiaalid moodustasid sellest 89 miljonit eurot ehk 27% kõikidest kindlustusmaksetest (aasta varem 76 miljonit eurot ehk 25%). Aastaga on suurenenud kõikide kahjukindlustusliikide kindlustusmaksete maht. Enim ehk 14 miljoni euro võrra on kasvanud liikluskindlustuse maht, maismaasõidukite kindlustuse maht on kasvanud 8 miljoni euro võrra ning varakindlustuse maksete maht 6 miljoni euro võrra. Suurim kindlustusliik on jätkuvalt maismaasõidukite kindlustus ehk kaskokindlustus, mille kindlustusmaksete maht oli 2017. aastal 110 miljonit eurot. Järgnesid liikluskindlustus ja varakindlustus, maksete mahuga 93 miljonit eurot ja 86 miljonit eurot.

2017. aasta esimesel poolel maksti hüvitistena välja 181 miljonit eurot (4 miljonit eurot rohkem kui aasta varem). Väljamakstud hüvitiste maht kasvas enim liikluskindlustuses, 52 miljonilt 54 miljoni euroni.

Joonis 2. Kahjukindlustusandjate turu jaotus 2017. aastal laekunud kindlustusmaksete järgi (sulgudes 2016. aastal). *Allikas: Finantsinspeksioon.*

2.4. Seaduse rakendamiseks vajalikud alamaktid

Seaduse rakendamiseks ei ole ette näha täiendavaid siseriiklikke alamakte. Kõik EL-ist tulenevad alamaktid, mis reguleerivad kindlustusandja tegevust, kohalduvad ka kindlustusühistutele.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

3.1. Kindlustustegevuse seaduse muutmine

o Eelnõu § 1 p 1. KindlITS § 10 lõike 1 muutmine. Nähakse ette, et kindlustusühistu ärinimes peab sisalduma sõna „kindlustusühistu“ ning seda eesti keeles või inglise keeles. Lisaks määratletakse, et kindlustusühistu puhul on tegemist tulundusühistuna tegutseva kindlustusandjaga.

o Eelnõu § 1 p 2. KindlITS § 11 lõigete 1 ja 2 muutmine. Lõikega 1 lubatakse kindlustusandja asutada lisaks aktsiaseltsi ja Euroopa äriühinguna ka tulundusühistuna ning lõikes 2 täpsustatakse, et kindlustusandja suhtes rakendatakse ka tulundusühistuseaduses sätestatud KindlITS-st tulenevate erisustega.

o Eelnõu § 1 p 3. KindlITS § 11 täiendamine lõikega 2¹. Kuna Solventsus II direktiivi artikli 7 kohaselt ei kohaldata direktiivi kahjukindlustusega tegelevate vastastikuste kindlustusandjate suhtes, kes on sõlminud muude vastastikuste kindlustusandjatega kokkuleppe, mis näeb ette nende antud kindlustuslepingute täieliku edasikindlustamise või mille kohaselt vastuvõttev kindlustusandja täidab sellistest lepingutest tulenevaid kohustusi edasikindlustusvõtja asemel (sel juhul kehtivad vastuvõtva kindlustusandja suhtes direktiivi eeskirjad), on lisatavas lõikes välja toodud, et seadust ei kohaldata sellise kindlustusühistu suhtes. Lisaks on viidatud Solventsus II direktiivi artiklitele 5 ja 9, milledes on loetelu tegevustest, mille suhtes Solventsus II direktiivi ei kohaldata.

o Eelnõu § 1 p 4. KindlITS uus § 11¹. Kuna TÜSi ei saa lisada valdkonnaspetsiifilisi sätteid, lisatakse KindlITS-i uus paragrahv, milles on sätestatud kindlustusühistule kohalduvad erisused või täienduses võrreldes tulundusühistuseadusega.

Lõige 1. TÜS § 73 punkti 3 kohaselt loetakse ühistu lõpetatuks mh tähtaja möödumisel, kui ühistu oli tähtajaline. KindlITS § 15 lõike 4 kohaselt on kindlustusandja tegevusluba tähtajatu. Seega ei saa ka kindlustusühistut asutada tähtajaliselt, mistõttu sätestatakse lõikega 1, et kindlustusühistu asutatakse määramata tähtajaks.

Lõigetega 2 ja 3 täiendatakse TÜS §-des 7 ja 8 sätestatud. Kuivõrd TÜS §-id 7 ja 8 ei sätesta analoogselt ÄS-le, et äriregistrisse kandmise avaldus peaks sisaldama ka osakapitali suurusust ja krediidasutuse teatist osakapitali sissemaksmise kohta ning lisaks peaks osakapitali suurus olema ära märgitud äriregistris, lisatakse vastavad nõuded KindlITS-i.

Lõike 4 kohaselt ei kohaldata kindlustusühistule TÜS § 1 lõike 2 kolmandas lauses ja §-des 34, 36 ja 37 liikme vastutuse kohta sätestatud. TÜS § 1 lõike 2 kohaselt vastutab ühistu oma kohustuste eest oma varaga. Ühistu liige ei vastuta isiklikult ühistu kohustuste eest. Siiski võib põhikirjaga ette näha, et liikmed vastutavad ühistu kohustuste eest solidaarselt kogu oma varaga (täielik isiklik vastutus) või põhikirjaga kindlaksmääratud ulatuses (lisavastutus). Kindlustusühistute puhul välistatakse võimalus, et põhikirjaga saaks ette näha ka täieliku isikliku vastutuse või lisavastutuse.

Lõiked 5 ja 6. TÜS § 17 lõike 1 kohaselt on ühistu liikmel õigus ühistust välja astuda kuni ühistu lõpetamisotsuse tegemiseni. Eelnõuga täpsustatakse, et kindlustusühistu liikmel on õigus ühistust välja astuda, kui tal ei ole ühistu ees täitmata kohustusi.

Liikme lahkumisel makstava hüvituse osas kohaldub TÜS § 33 ehk liikmesuse lõppemisel on liikmel õigus saada tagasi tasutud osamaks, kuid põhikirjaga võib ette näha, et liikmesuse lõppemisel ei tagastata osamaksu, vaid makstakse liikmele hüvituseks see osa varast, mille ta oleks saanud, kui ühistu oleks lõpetatud liikmesuse lõppemise päeval. Erandina TÜS-ist

nähakse lõikega 6 ette, et liikmesuse lõppemisel ei maksta liikmele hüvitust või pikendatakse tulundusühistuseaduse § 33 lõikes 3 sätestatud liikmele hüvituse väljamakse tegemise tähtaega, kui pärast väljamakse tegemist ei oleks kindlustusandja omavahendid ja põhiomavahendid piisavad nõuete täitmiseks. Kindlustusühistu peaks põhikirjaga ette nägema, kumba valikut ta rakendab sellises olukorras.

Lõige 7. TÜS § 31 kohaselt peab ühistul olema reservkapital ning see moodustatakse igaaastastest puhaskasumi eraldistest, samuti muudest eraldistest, mis kantakse reservkapitali seaduse või põhikirja alusel. TÜS-is ei ole täpsustatud, kui suur reservkapital peab olema. Samas näiteks krediitiasutuste seaduse (edaspidi *KAS*) § 45 täpsustab, et ühistupanga reservkapitali suurus peab olema vähemalt 1/10 osakapitalist, kui põhikirjas ei ole ette nähtud suuremat määra. Ka ÄS § 160 kohaselt ei või osaühingu reservkapitali suurus olla väiksem kui 1/10 osakapitalist, kuid ÄS ei kohusta osaühingut seda moodustama, vaid selle saab põhikirjaga ette näha. Lõikega 6 nähakse ette nii reservkapitali moodustamise kohustus kui ka selle miinimumsuurus.

o Eelnõu § 1 p 5. KindlITS § 17 lõike 1, § 114 pealkirja ja lõigete 1, 2 ja 3, § 115 pealkirja ning § 116 pealkirja ja teksti muutmine. Kindlustusühistu osakapitali suhtes kohaldatakse samu nõudeid nagu aktsiaseltsist kindlustusandja aktsiakapitali suhtes. Kui TÜS § 1 lõike 3 kohaselt peab tulundusühistu osakapital olema vähemalt 2500 eurot, siis eelnõu kohaselt peab kindlustusühistu osakapital olema sama suur, kui aktsiaseltsist kindlustusandja aktsiakapital.

Seega peab kindlustusühistu osakapital olema vähemalt kolm miljonit eurot, kui kindlustusühistu kavandab tegeleda või tegeleb edasikindlustusega, elukindlustusega või kahjukindlustuses mootorsõiduki valdaja, õhusõiduki valdaja või veesõiduki valdaja vastutuskindlustusega või tsiviilvastutuskindlustuse, krediitkindlustuse või garantiikindlustusega. Kui kindlustusühistu kavandab tegeleda või tegeleb õnnetusjuhtumite kindlustuse või haiguskindlustuse või maismaasõidukite, raudtee veerevkoosseisu, õhusõidukite, laevade, transporditavate kaupade, tule ja loodusjõudude, muu vara, finantskahjude, õigusabikulude või abistamisteenuste kindlustusega, peab tema osakapital olema vähemalt 2 miljonit eurot.

Kuigi võib tunduda, et tulundusühistu algkapitalinõue on liiga suur, siis kindlustusandjana tegutsemise loa taotlemisel peab ühistul tulenevalt Solventsus II direktiivist olema igal juhul kinnitus omavahendite ja põhiomavahendite olemasolu kohta, et täita kapitalinõudeid, mille miinimum on suurem, kui 2 või 3 miljonit.

Samuti kohaldatakse osakapitali vähendamisele samu nõudeid nagu aktsiakapitali vähendamisele. Seega, kui kindlustusühistu otsustab vähendada osakapitali, peab ta tagama, et ka pärast vastava otsuse rakendamist vastab ta §-s 114 sätestatud osakapitali nõuetele ning tema nõuetekohaste omavahendite summa ei ole väiksem nõutavast SCR-st ja põhiomavahendite summa ei ole väiksem MCR-st. Kindlustusühistu on kohustatud Finantsinspeksioonile teatama kavandatavast osakapitali vähendamisest vähemalt üks kuu enne vastava otsuse vastuvõtmist. Kui ühistu soovib aktsiakapitali vähendada muul eesmärgil, kui kahjumi katmiseks, peab ta ära ootama Finantsinspeksiooni kirjaliku nõusoleku selle kohta.

- o Eelnõu § 1 p 6. KindlITS § 20 lõike 5 muutmine. TÜS § 7 lõike 3 kohaselt ei kanta ühistut äriregistrisse, kui avaldus äriregistrisse kandmiseks esitatakse pärast ühe aasta möödumist asutamislepingu sõlmimisest. Analoogne säte on ÄS § 250 lõikes 4. Muudatuse kohaselt viidatakse KindlITS § 20 lõikes 5 lisaks ÄS § 250 lõikele 4 ka TÜS § 7 lõikele 3 ehk viidatud sätetes esitatud tähtaega arvestatakse tegevusloa andmise otsuse taotlejale kättetoimetamisest arvates.
- o Eelnõu § 1 p 7. KindlITS § 55 täiendamine uue lõikega 5¹. Tegemist on Solventsus II direktiivist tuleneva ühistuspetsiifilise täiendusega seoses omavahendite määratlemisega. Täienduse kohaselt võib lisaomavahendiks arvata ka kindlustusühistus liikmete lisamaksed, mille nõude võib kindlustusühistu oma liikmetele esitada järgmise 12 kuu jooksul.
- o Eelnõu § 1 p 8. KindlITS § 110 täiendamise uue lõikega 7. Kuna kindlustusühistu juhatuse liikmele kohalduvad Solventsus II direktiivist tulenevad tasustamise põhimõtted, ei kohaldata neile TÜS § 57 juhatuse liikme tasustamise sätteid.
- o Eelnõu § 1 p 9. jao pealkiri viiakse vastavusse selles sätestatuga ehk jaos ei reguleerita enam ainult aktsiate ja aktsionäridega seonduvat, vaid ka osade ja ühistu liikmetega seonduvat.
- o Eelnõu § 1 p 10. KindlITS § 115 täiendamine uue lõikega. Lõikes 4 viidatakse äriseadustiku sätetele, mida kohaldatakse kindlustusühistu osakapitali suurendamisele. Tegemist on hoiu-laenuühistu seaduse § 22 lõikes 4 sätestatud täpsustuse analoogiga.
- o Eelnõu § 1 p 11. KindlITS § 116 lõike 1 muutmine. Lõike 1 esimest lauset täiendatakse viidetega äriseadustiku osakapitali vähendamist reguleerivatele sätetele, mida kindlustusühistu suhtes ei kohaldata. Kindlustusühistule ei kohaldata ÄS võlausaldajatele teatamise sätteid ning § 200 lõike 1 esimeses lauses sätestatud tähtaega (aktsiakapitali vähendamise äriregistrisse kandmise avalduse esitab juhatuse mitte varem kui kolme kuu möödudes aktsiakapitali vähendamise teate avaldamisest, välja arvatud juhul, kui aktsiakapitali vähendamise teadet ei pea avaldama) ning sätet, mille kohaselt peaksid juhatuse liikmed avalduses kinnitama, et on oma nõuded tähtaegselt esitanud või vähendamise vastu vaielnud võlausaldajate nõuded on tagatud või rahuldatud.
- o Eelnõu § 1 p 12. Seaduse täiendamine uue §-ga 116¹. Reeglina tulundusühistu liikmetele kasumit ei jaotata (TÜS § 29 lg 1). Põhikirjaga võib ette näha, et ühistu liikmetele tehakse väljamaksed puhaskasumist või eelmise majandusaasta kasumist, millest on maha arvatud eelmiste aastate katmata kahjum (dividendid). Dividende võib maksta üksnes kinnitatud majandusaasta aruande alusel. Siiski näiteks KAS § 46 kohaselt ühistupanga kasumit jaotatakse. Ühistupanga kasum arvutatakse raamatupidamiseeskirjade järgi ja jaotatakse üldkoosoleku otsusel. Lisaks on seal täpsustatud, et üldkoosoleku otsusega ei või juhatuse esitatud kasumi jaotamise ettepanekus liikmetele väljamaksmiseks ettenähtud kasumiosa suurendada ning ka seda, et liikmetele ei tohi teha väljamakseid, kui ühistupanga viimase majandusaasta lõppemisel kinnitatud majandusaasta aruandest ilmneb, et ühistupanga omavahendite summa ei vasta seaduses sätestatule. Eelnõus on võetud KAS regulatsiooniga

analoogne lähenemine ehk kindlustusühistu kasum jaotatakse üldkoosoleku otsusel. Lisaks on täpsustatud, et väljamakse liikmele võib teha rahas või kui kindlustusühistu liige on sellega nõus, siis võib selle tasaarvestada järgmise kindlustusmakse või muu maksega ehk teha liikmele teatud soodustusi.

o Eelnõu § 1 p 13. KindlITS § 117 täiendamine uue lõikega. KindlITS §-d 117–122 reguleerivad olulise osalise omamist ja omandamist. Regulatsiooni aluseks on Solventsus II direktiiv. Oluline osalus on otsene või kaudne osalus äriühingu aktsia- või osakapitalis, mis on vähemalt 10 protsenti äriühingu aktsia- või osakapitalist, seda väljendavatest kõigist õigustest või kõigist häälest äriühingus või mis võimaldab olulise mõju äriühingu juhtorganite üle. Tulundusühistu osakapital moodustub liikmete osamaksetest, kuid ka tulundusühistu puhul saab rääkida olulise osaluse omamisest ja omandamisest. Seega kohalduvad kindlustusühistule KindlITS olulise osaluse omandamise sätted. KindlITS § 117 uues lõikes täpsustatakse, et kõike kindlustusandja aktsiakapitali ja aktsia kohta sätestatud kohaldatakse kindlustusühistu osakapitali ja osa suhtes.

o Eelnõu § 1 p 14 ja 15. KindlITS § 129 lõigete 6 ja 7 muutmine. Paragrahvi 129 lõigete 6 ja 7 kehtiva sõnastuse kohaselt võib Finantsinspektsioon taotleda kohtult audiitori asendamist ÄS §-s 329¹ sätestatud korras. Asjakohane viide tehakse ka TÜS vastavatele sätetele. Lisaks täpsustatakse lõiget 6, et sama taotluse võivad esitada ka kindlustusandja (ehk käesolevas kontekstis kindlustusühistu) liikmed, kes ühiselt esindavad vähemalt viit protsenti kindlustusandja hääleõigusest.

o Eelnõu § 1 p 16. KindlITS § 129 täiendamine uue lõikega. TÜS § 65 lõige 2 ütleb, et kui ühistul ei ole audiitorit, peab üldkoosolek valima majandustegevuse kontrollimiseks ühe või mitu revidenti. Kindlustusühistul peab olema audiitor, mistõttu ei ole asjakohane kohaldada revidendi kohta sätestatud.

o Eelnõu § 1 p 17. KindlITS § 131 täiendamine uue lõikega 1¹. Paragrahv 131 reguleerib kindlustusportfelli üleandmist. Kindlustusühistule kohalduvad KindlITS kindlustusportfelli üleandmise sätted. Kindlustusühistu saab oma kindlustuslepingute portfelli üle anda aktsiaseltsist ja Euroopa äriühingust kindlustusandjale ja vastupidi. Siiski nähakse erand ette juhuks, kui ühistu põhikirja kohaselt peab kindlustusvõtja olema ühistu liige, mistõttu ei saaks ühistu olla kindlustusportfelli vastuvõtja, kuna ei saa eeldada/kohustada, et kõikidest kindlustusportfelli kuuluvatest kindlustusvõtjatest saavad ühistu liikmed (liikmeks saamise tahteavaldus peab tulema isikult endalt). Isegi, kui anda kindlustusvõtjale võimalus kindlustusleping üles öelda, kui ta ei soovi ühistu liikmeks hakata, peab vastuvõtvale ühistule jääma võimalus oma liikmeid ise valida ehk siis kindlustusportfelliga koos nõ automaatselt liikmeks saamine ei ole käesolevas kontekstis kohane.

Ühistu liikme liikmesust ühelt ühistult teisele üle anda ei saa.

o Eelnõu § 1 p 18. KindlITS § 138 lõike 1 muutmine. ÄS § 478 lõige 1 sätestab, et tulundusühistu ümberkujundamine, samuti tulundusühistuks ümberkujundamine ei ole lubatud. Tagamaks, et KindlITS § 138 lõike 1 kehtiv sõnastus ei asenda ÄS tulundusühistute

ümberkujundamise keeldu, kui seda ei muuda, on lõikes 1 selguse huvides välja toodu, kuidas on kindlustusandja ümberkujundamine lubatud.

Kindlustusühistu ümberkujundamine oleks võimalik ka läbi ühistu likvideerimise ja kindlustusportfelli üleandmisega aktsiaseltsi vormis asutatud uuele kindlustusandjale.

o Eelnõu § 1 p 19. KindlITS § 140 täiendamine uue lõikega. KindlITS § 140 lõike 1 kohaselt toimub kindlustusandja ühinemine äriseadustikus sätestatud korras, arvestades KindlITS sätestatud erisusi. ÄS § 391 kohaselt äriühing (ühendatav ühing) võib ühineda teise äriühinguga (ühendav ühing), kuid ÄS § 428 sätestab, et tulundusühistu võib ühineda ainult tulundusühistuga. Selguse huvides on lõike 3 esimeses lauses täpsustatud, et aktsiaseltsist või Euroopa äriühingust kindlustusandja võib ühineda vaid aktsiaseltsist või Euroopa äriühingust kindlustusandjaga ning kindlustusühistu ühinemisele kohaldub ÄS § 428.

o Eelnõu § 1 p 20. KindlITS § 155 punkti 1 muutmine. Täpsustatakse, et kindlustusühistu vabatahtliku lõpetamise korral toimub see ühistu liikmete otsusel.

o Eelnõu § 1 p 21. KindlITS § 192 lõike 2 täiendamine uue punktiga 9³. Juhul, kui kindlustusmaakler turustab kindlustusühistu kindlustuslepinguid, peab maakler teavitama klienti liikmesusega seotud asjaoludest. Eelkõige sellest, kas kindlustuslepingu sõlmimisega kaasnevad kliendile mingid kohustused seoses ühistu liikmeks astumisega. Kui kindlustusühistu põhikirja kohaselt ei pea klient olema kindlustusühistu liige, siis teavitab maakler klienti, et kindlustuslepingu sõlmimine ei eelda, et ta peab olema ühtlasi ka kindlustusühistu liige ja seoses sellega tal mingeid kohustus pole. Kui kindlustusühistu põhikirja kohaselt peavad kõik kindlustusvõtjad olema selle liikmed, peab maakler eelnevalt kindlaks tegema kliendi liikmesuse ning kui klient pole liige, siis teavitama teda, et kindlustuslepingu saab sõlmida üksnes pärast liikmeks astumist. Kindlustusühistul on õigus oma liikmeid valida ja kui kindlustusleping sõlmida enne liikmeks astumist ja ühistu lükkab liikmeks astumise avalduse tagasi, tuleb ühtlasi ka kindlustusleping üles öelda, kuna mitte-liige ei saa kindlustusvõtja olla.

3.2. Võlaõiguseaduse muutmine

Eelnõu § 2 p 1. VÕS § 428 lõike 1 täiendamine uue punktiga. Lõiget 1 täiendatakse ühistuspetsiifilise punktiga, mille kohaselt peab kindlustusühistu enne kindlustuslepingu sõlmimist teavitama klienti kõikidest ühistu liikmesusega seotud asjaoludest, sealhulgas sellest, kas kindlustusühistu põhikirja kohaselt peavad kõik kindlustusvõtjad olema selle liikmed või mitte. Juhul, kui kindlustusvõtja peab ühtlasi olema ka ühistu liige, siis tuleb kindlustusvõtjat teavitada liikmeks saamise tingimustest ning liikmesusega kaasnevatest õigustest ja kohustustest.

4. Terminoloogia

Eelnõuga võetakse kasutusele üks uus termin „kindlustusühistu“. Tegemist on tulundusühistu vormis tegutseva kindlustusandjaga.

5. Eelnõu kooskõla Euroopa Liidu õigusega

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Eelnõuga lubatakse tulundusühistutel tegutseda kindlustusandjatena ning neile kohaldub Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2009/138/EÜ kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta.

6. Mõjud

6.1. Mõju majandusele

Sihtrühma kuuluvad: asutatavad kindlustusühistud, tegutsevad kindlustusandjad, kindlustusvõtjad ja/või ühistu liikmed ja kindlustusvahendajad.

6.1.1. Mõju asutatavatele kindlustusühistutele

Sihtrühma suurus. Sihtrühmaks võib pidada kõiki isikuid, kes soovivad tegeleda ühistulises vormis kindlustustegevusega. Eelduslikult võiks selline huvi olla eelkõige täna ühistulises vormis tegutsevatel isikutel, samuti finantsvaldkonnas tegutsevatel ettevõtjatel, kuid teoreetiliselt kõigil ettevõtlikel isikutel. Kuna kindlustustegevus on rangelt reguleeritud valdkond, kus on vajalikud põhjalikud eriteadmised ning ulatuslik kapitali olemasolu, võib ilmselt väita, et sihtgrupp on väike. Kui ühistu on juba asutatud ja ta hakkab oma tegevusse liikmeid kaasama, võib sihtgrupp oluliselt suureneda liikmete näol.

Mõju ulatus. Uus regulatsioon avaldab mõju sihtrühma kuuluvatele isikutele seeläbi, et kui soovitakse asutada kindlustusühistu, kohalduvad nende suhtes kõik KindITS-s kindlustusandja kohta sätestatud, TÜS-s tulundusühistu kohta sätestatud (erisustega + äriseadustik) ning liikluskindlustusseaduses kindlustusandja kohta sätestatud nõuded ning lisaks pankrotiseadus, võlaõigusseadus jne.

Mõju avaldumise sagedus. Võib eeldada, et lähiaastatel asutatakse üks kuni kaks kindlustusühistut, mistõttu mõju avaldumise sagedus on pigem väike. Kui kindlustusühistu on juba asutatud, on seadustest tulenevate nõuete ja kohustuste täitmise kaasaegne mõju avaldumine pidev.

Ebasoovitavate mõjude avaldumise risk. Kindlustusühistutele kohalduva regulatsiooni mahukus ja algkapitalinõue võivad pärssida kindlustusühistute turule lisandumist. Lisaks võib ebasoovitav mõju avalduda juhul, kui võimalikud kindlustusettevõtjad hindavad turuootusi ja oma võimeid ühistulises vormis tegutsemisel üle ehk pärast sellises vormis tegutsema asumist võib tekkida vajadus uute loodud ettevõtete likvideerimiseks.

Mõju olulisus. Tegemist ei ole olulise mõjuga, kuivõrd võimalikele tulevastele ettevõtjatele luuakse täiendav võimalus ettevõtlusega tegeleda ning uute nõuetega tuleks neil arvestada ainult juhul, kui on soov end selles valdkonnas rakendada. See aga ei ole sihtrühma kuuluvatele isikutele kohustuslik, vaid valikuvõimaluseks.

6.1.2. Mõju tegutsevatele kindlustusandjatele

Sihtrühma suurus. Sihtrühma kuuluvad Eesti kindlustusandjad (vt seletuskirja punkti 2.3). Mõju sihtrühm on võrreldes kõikide Eestis tegutsevate ettevõtetega marginaalne, samas kindlustuse valdkonnas võib see mõjutada kõiki turuosalisi.

Mõju ulatus. Tihenev konkurents võib muuta täna tegutsevaid kindlustusandjaid innovaatilisemateks. Suurenenud konkurents võib mõjutada kindlustusandjaid pakkuma teenust, mis vastab paremini kliendi ootustele. Läbi konkurentsi suurenemise võib mõju olla ka kindlustusteenuse hinnale ja sellega seonduvalt ka kindlustusandjate kasumlikkusele ning jätkusuutlikkusele. Tuleb siiski arvestada, et konkurents on vaid üheks kindlustusmaksete kujunemise teguriks kahjude esinemine ning nende sageduse kõrval.

Mõju avaldumise sagedus. Mõju sagedus oleneb sellest, kas ja kui palju kindlustusühistuid Eesti turule tekib ning milliseid kindlustusteenuseid nad klientidele pakuvad, kuid arvestades, et suurenevat konkurentsi tuleks näha ka kui võimalust eristumiseks, tuleks mõju pidada kokkuvõttes siiski väheoluliseks.

Ebasoovitavate mõjude avaldumise risk. Iga uue kindlustusandja (sõltumata tegevusvormist) lisandumine võib kaasa tuua kindlustusandja turuosa ja kindlustuspreemiate vähenemise.

Mõju olulisus. Tegemist on väheolulise mõjuga.

6.1.3. Mõju kindlustuse klientidele ja ühistu liikmetele

Sihtrühma suurus. Kõik potentsiaalsed kindlustusvõtjad, sh nii kindlustusvõtjad, kes täna kasutavad aktsiaseltsist kindlustusandjate teenuseid kui ka isikud, kes täna kindlustusteenuseid ei tarbi, kuid leiavad, et neile sobivaks ühinguvormiks on just kindlustusühistu (sh nii füüsilised kui ka juriidilised isikud). Samuti mõjutab eelnõu isikuid, kes soovivad saada kindlustusühistu liikmeks ning seeläbi osaleda ühistulises äritegevuses.

Mõju ulatus. Eesti on hetkeseisuga üks vähestest Euroopa riikidest, kus kliendid ei saa osta kindlustusteenust kindlustusühistust ja/või saada selle liikmeks. Euroopas on ühistute osakaal kahjukindlustuse turust u 40%. Uue regulatsiooni rakendumisel saavad Eesti kliendid soovi korral sõlmida kindlustuslepingu kindlustusühistuga ja/või saada selle liikmeks. Teoreetiliselt on võimalik, et kindlustusühistud toovad turule kindlustusteenuseid, mida täna turul ei pakuta. See suurendaks omakorda klientide valikuvabadust, sh võimaldaks klientidel kindlustada end riskide vastu, mis täna võimalik ei ole. Läbi konkurentsi suurenemise võib mõju olla ka kindlustusteenuse hinnale ja kvaliteedile ehk potentsiaalsetele klientidele võib teenus odavamaks ja/või kvaliteetsemaks muutuda.

Samuti osalevad ühistu liikmed kasumi jaotamises, mis suurendab nende sissetulekut (liikmesusest tulenev hüve). Eelduslikult hakkab ühistu alates kolmandast tegutsemise aastast teenima kasumit, mis jääks 95-100% ulatuses Eesti liikmetest omanikele. Seoses sellega

väheneb kasumi väljavool Eesti kindlustusturult¹⁰. Kuna ühistulise tegevuse keskne põhimõte on, et igal liikmel on üks häääl ja iga liige on omanik, ei saa keegi domineerida ja oma arvamust peale suruda ning lähtutakse üldsuse huvidest.

Mõju avaldumise sagedus. Mõju on pidev juhul, kui Eesti kindlustusturule lisandub tulundusühistu vormis tegutsev kindlustusandja ning kindlustuse kliendid saavad sõlmida selliste asutustega igapäevaselt kindlustuslepinguid. Samuti avaldub mõju iga kord, kui mõni isik soovib astuda ühistu liikmeks ning ka siis, kui avalduvad liikmesusest tulenevad hüved või kohustused.

Ebasoovitavate mõjude avaldumise risk. Kuigi eelnõuga on välistatud liikmete täielik ja lisavastutus, võib põhikirjaga ühistu siiski ette näha, et ühistu liikmed peavad, juhul kui ühistu netovara on vähem kui pool osakapitalist, tasuma lisissemaksed.

Mõju olulisus. Väike, kuivõrd enamlevinud kindlustusteenused on Eesti klientidele kättesaadavad juba ka tegutsevate kindlustusandjate kaudu. Kasumi jaotamisest saadav hüve ei pruugi samuti olla märkimisväärselt suur (eelkõige lähiaastatel).

6.1.4. Mõju kindlustusvahendajatele

Sihtrühma suurus. Kõik kindlustusvahendajad, kes kavandavad turustada kindlustusühistu kindlustuslepinguid.

Mõju ulatus. Kindlustusvahendaja peab kindlustusühistu kindlustuslepingu turustamisel iga kord enne lepingu sõlmimist teavitama klienti kindlustusühistu liikmesusega seotud asjaoludest.

Mõju avaldumise sagedus. Mõju avaldub iga kord, kui klient on pöördunud kindlustusvahendaja poole ja talle pakutakse kindlustusühistu kindlustuslepingut.

Ebasoovitavate mõjude avaldumise risk. Kui kliendi teavitamine jääb ebaselgeks, ei pruugi klient aru saada, miks tal ei ole võimalik kindlustusühistu kindlustuslepingut sõlmida (nt ta pole selle liige, kui liikmeks olemine on lepingu sõlmimise eelduseks). Kui kindlustusvahendaja täidab nõuetekohaselt kliendi nõustamise nõuet, ei tohiks ühistuspetsiifilised nüansid jääda kliendile ebaselgeks.

Mõju olulisus. Mõju on väike, kuivõrd tegemist on väikese osaga kogu lepingueelse teabe mahust, mis tuleb kliendile enne lepingu sõlmimist esitada. Lisaks ei ole kindlustusvahendajal kohustust kindlustusühistu kindlustuslepinguid turustada.

6.2. Mõju riigiasutuste korraldusele

Sihtrühma suurus. Finantsinspektsioon.

---

¹⁰ 2017. a seisuga läheb 100% elukindlustuse turu kasumist välisomanikele ja 97% kahjukindlustuse turu kasumist samuti välisomanikele.

Mõju ulatus. KindlITS § 15 kohaselt peab äriühingul olema kindlustustegevusega tegelemiseks tegevusluba. Eestis asutatud äriühingule annab tegevusloa Finantsinspeksioon. Tegevusluba antakse kindlustusandjale, kui esitatud andmed ja dokumendid on nõuetekohased ning esitatu põhjal saab Finantsinspeksioon veenduda, et tegevusloa taotlejal on kindlustustegevuseks piisavad vahendid ja organisatsiooniline suutlikkus ning kindlustusvõtjate, kindlustatute ja soodustatud isikute huvid on piisavalt kaitstud. Lisaks tegevuslubade väljastamisele teostab Finantsinspeksioon ka jooksvat finantsjärelevalvet kindlustusandjate tegevus üle. Finantsjärelevalve eesmärk on aidata kaasa kindlustusandjate stabiilsuse ja teenuste kvaliteedi tagamisele ning toetada seeläbi Eesti rahasüsteemi usaldusväarsust.

Finantsinspeksiooni kulud kaetakse finantsjärelevalve subjektide poolt makstavast järelevalvetasust, menetlustasust (1000 eur) ja muudest allikatest. Järelevalvetasu koosneb kapitali- ja mahuosast. Järelevalvetasu kapitaliosa on summa, mis võrdub ühe protsendiga kindlustusseltsi tegevusloas märgitud kindlustustegevuse liigiga tegelemiseks nõutavast kõrgeimast minimaalsest omavahendite summast. Järelevalvetasu mahuosa määr kehtestatakse aga kalendriaastaks protsendina Finantsinspeksiooni seaduses sätestatud piires.

Tulenevalt Solventsus II direktiivist allutatakse ka kindlustusühistud Finantsinspeksiooni järelevalvele alla. See tähendab, et regulatsiooni rakendudes võib Finantsinspeksioonile kaasneda täiendav töömaht seoses tegevuslubade väljastamisega ning järelevalve subjektide arvu suurenemisega. Samas on oluline, et nagu eelpool välja toodud, rahastatakse järelevalve tegevust subjektide enda arvelt ehk riigile sellega täiendavaid kulusid ei kaasne.

Mõju avaldumise sagedus. Tegevusloa väljastamine oleks Finantsinspeksioonile harv tegevus, samas järelevalve regulaarne.

Mõju olulisus Arvestades ühelt poolt kindlustusandjate arvu, seda, et tegevuslubade väljastamine ning jooksev järelevalve on Finantsinspeksiooni pädevuses, tuleb nii mõju ulatust kui ka sagedust pidada väikseks, seega tuleb ka kokkuvõtvalt eelpool toodut arvestades pidada antud mõju väheoluliseks.

6.3. Sotsiaalne mõju

Sihtrühma suurus. Sihtrühma kuuluvad kõik isikud, kelle on olemas kompetents ja soov töötada kindlustusühistus.

Mõju ulatus. Võib oletada, et hinnanguliselt luuakse regulatsiooni rakendumise esimestel aastatel 10–30 uut töökohta, hiljem võib uute töökohtade suurusjärk olla 100 ringis.

Mõju avaldumise sagedus. Mõju avaldub kindlustusühistu asutamisel. VTK tagasiside põhjal võib eeldada, et lähiaastatel luuakse vähemalt kaks kindlustusühistut.

Ebasoovitavate mõjude avaldumise risk. Kuna lähiminevikus puudub Eestis kindlustusühistute praktika, siis on raske ette näha, milliseid teadmisi lisaks seadustust tulenevatele

kutsesobivusnõuetele peavad uued töötajad omama, et tagada kindlustusühistu hea ja jätkusuutlik toimimine.

Mõju olulisus. Tegemist on väikese mõjuga, kuivõrd loodavate töökohtade arv on kogu tööjõust (2017. a seisuga 698,8 tuhat) marginaalne.

6.4. Muud mõjud

Regulatsioonil puudub mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale ning regionaalarengule.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Seaduse rakendamisega ei kaasne tulusid ega kulusid riigieelarvele ning eelnõu ei ole seotud kohalike omavalitsuste tegevusega.

8. Rakendusaktid

Eelnõuga ei kehtestata uusi rakendusakte.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub üldkorras. Seaduse rakendamine ei ole seotud Euroopa Liidu direktiivide ülevõtmise tähtaegadega ega muude ülemineku- ja ettevalmistusperioodidega.

10. Eelnõu kooskõlastamine ja huvirühmade kaasamine

Eelnõu väljatöötamise raames toimus 5. juunil 2018.a siseriiklik töörühma kohtumine huvirühmade ja Finantsinspektsiooni esindajate osavõtul.

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ministeeriumitele ja Finantsinspektsioonile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Pangale, turuosalistele ja muudele huvirühmadele.

xx.xx.2018

Algatab Vabariigi Valitsus
..... 2019
(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson
Valitsuse nõunik

LISA. Lühiülevaade kindlustusühistule kohalduvast Solvensus II regulatsioonist

- Tegevusluba

Kõik äriühingule kohalduvad tegevusloa taotluse ja menetluse sätted kohalduvad ka tulundusühistule.

- Varad ja kohustised

Varad ja kohustised tuleb hinnata vastavalt KindlITS §-le 43 ja Solventsus II määruse nr 2015/35 artiklitele 7–16. Tehnilised eraldised tuleb hinnata vastavalt KindlITS §-dele 44-50 ja komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2015/35 artiklitele 17-61. Lihtsustatud arvutused – komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2015/35 artiklid 56-61.

- Kapitalinõuded

Solventsuskapitalinõue (*SCR*) on kindlustusandja maksejõulisuse hindamise seisukohalt põhiläveks, mis kajastab kindlustusandja tegelikku riskiprofiili. See leitakse, kasutades standardvalemit (KindlITS § 62-70 ja komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2015/35 artiklid 87-220) või kindlustusandja enda väljatöötatud sisemudelit (KindlITS 71-81 ja komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2015/35 artiklid 222-247). Proportsionaalsus - KindlITS § 63 lõige 9 sätestab, et kindlustusandja võib mõnede riskide kapitalinõuete arvutamisel kasutada komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2015/35 artiklites 88–112 sätestatud lihtsustusi, kui riski olemus, ulatus ja keerukus seda õigustavad ja standardsete arvutuste nõudmine oleks ebaproportsionaalne.

Miinimumkapitalinõue (*MCR*) vastab suurusele, millest väiksemas summas põhiomavahendite olemasolu korral oleks kindlustusandja tegevuse jätkumisel liiga kõrge oht, et kindlustusvõtjate, kindlustatute ja soodustatud isikute ees võetud kohustused jäävad täitmata. MCR alammäär on sõltuvalt kindlustusandja tegevuse ulatusest, kas 1,2 mln, 2,2 mln, 3,7 mln või 6,2 mln eurot (KindlITS § 82 lg 7). MCR tegelik määr leitakse vastavalt KindlITS §-le 82 ja Solventsus II määruse nr 2015/35 artiklitele 248–252, kuid see ei tohi olla väiksem kui alammäär.

- Omavahendid

Kohustus omada igal hetkel vähemalt SCR ulatuses nõuetekohaseid omavahendeid ja MCR ulatuses nõuetekohaseid põhiomavahendeid (KindlITS §-d 55-60 ja komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2015/35 artiklid 62-82). Kindlustusühistutele on ette nähtud Solventsus II erisätted direktiivi artiklis 89 seoses lisaomavahenditega ja artiklis 96 seoses omavahendite liigitamisega.

- Vara investeerimine

Vara investeerimisel tuleb lähtuda mõistlikkuse põhimõttest vastavalt KindlITS §-s 52 sätestatule. Lisaks on komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2015/35 artiklites 254–257 ette nähtud eeskirjad investeerimiseks väärtpaberistatud positsioonidesse.

- Finantsseisundi halvenemine

KindlITS §-d 93-95 reguleerivad menetluskorda juhuks, kui kindlustusandja finantsseisund peaks halvenema või on selle oht.

- Erirežiim

Kohaldub KindlITS 8. peatükk.

- Juhtimissüsteem

Kindlustusandja asjakohase ja usaldusväärse juhtimise tagamiseks peab kindlustusandjal olema tõhus juhtimissüsteem. Juhtimissüsteem peab tagama riskijuhtimise, aktuaari, vastavuskontrolli ja siseauditi funktsioonide täitmise vastavalt KindlITS §-dele 96-110 ja komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2015/35 artiklitele 258-275. Proportsionaalsus - juhtimissüsteem peab olema vastavuses kindlustusandja tegevuse olemuse, ulatuse ja keerukusega. Kindlustusandjad kehtestavad ja rakendavad tulemuslikud otsuste tegemise protseduurid ja organisatsioonilise struktuuri, millega on selgelt täpsustatud aruandlusahelad, jaotatud funktsioonid ja kohustused ning milles on võetud arvesse asjaomase kindlustus- või edasikindlustusandja tegevusvaldkonnast tulenevate riskide olemust, ulatust ja keerukust, ning kohaldavad neid jätkuvalt. Siseauditi funktsioon - kui teatud tingimused on täidetud võivad siseauditi funktsiooni täitvad isikud täita ka muid võtmefunktsioone.

- Olulise osaluse omamine

Oluline osalus on otsene või kaudne osalus äriühingu aktsia- või osakapitalis, mis on vähemalt 10 protsenti äriühingu aktsia- või osakapitalist, seda väljendavatest kõigist õigustest või kõigist hääletest äriühingus või mis võimaldab olulise mõju äriühingu juhtorganite üle. Tulundusühistu osakapital moodustub liikmete osamaksetest, kuid ka tulundusühistu puhul saab rääkida olulise osaluse omamisest ja omandamisest. Kindlustusandja olulise osaluse omamise ja omandamise nõuded on reguleeritud KindlITS §-des 117–122. Regulatsiooni aluseks on Solventsus II direktiiv.

- Järelevalveline aruandlus

Finantsinspeksioonile tuleb esitada regulaarsed järelevalvelised aruanded vastavalt KindlITS §-dele 123 ja 124 ning komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2015/35 artiklitele 304–314. Proportsionaalsus - Finantsinspeksioon võib vähendada sagedamini kui kord aastas esitatava regulaarse järelevalvelise aruande esitamise sagedust vähemalt korrale aastas, kui teabe sagedamini esitamine on ebamõistlikult koormav, arvestades kindlustusandja tegevuse olemust, ulatust ja keerukust. Finantsinspeksioon võib vähendada regulaarse järelevalvelise aruande

esitamist või vabastada kindlustusandja kirjepõhiselt koostatava aruande esitamisest (vt KindlITS § 124).

- Avalikustamine

Avalikustada tuleb solventsuse ja finantsseisundi aruanne tulenevalt KindlITS § 123 ja 125 ning komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2015/35 artiklitele 290–303.

- Audiitorkontroll

Kohaldub KindlITS § 129.

- Kindlustuse turustamine

Kuna kindlustusturustuse direktiivis defineeritakse kindlustusandja viitega Solventsus II direktiivile, siis kõik, mis kohaldub kindlustusturustuse direktiivis kindlustusandjale, peab kohalduma ka kindlustusühistule.